

Vuoden 2025 kunta- ja aluevaalien vaalilautakuntien ja -toimikunnan valinta

Kunnanhallitus 10.02.2025

163/00.00.00/2025

Valmistelija vs. hallintopäällikkö Riku Hevonkorpi

Vuonna 2025 toimitetaan kunta- ja aluevaalit sunnuntaina 13.4.2025. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on 2.-8.4.2025.

Vaalilautakuntien tehtävänä on vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äänten alustava laskenta. Vaalitoimikunnan tehtävänä on ennakkoäänestyksen toimittaminen laitosäänestyksessä. Kotiäänestyksen toimittaa keskusvaalilautakunnan nimeämät vaalitoimitsijat.

Vaalilain 15 §:n mukaan kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1. kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme sekä

2. laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Vaalilautakunnat ja vaalitoimikunta asetetaan erikseen jokaisia vaaleja varten. Vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleihin asetetut vaalilautakunnat ja vaalitoimikunta toimivat samalla molempien vaalien vaalilautakuntina ja vaalitoimikuntana. Lempäälässä on yhteensä 8 äänestysaluetta.

Vaalilain 15 §:n mukaan vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n mukaan kunnallisessa toimielimessä kunnanvaltuustoa lukuun ottamatta tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tasa-arvolain vaatimuksen tulee toteutua erikseen jäsenten ja varajäsenten osalta. Myös poliittinen edustavuus tulee ottaa valinnoissa huomioon.

Vaaliviranomaisia koskevat kelpoisuus- ja esteellisyyssäännöt ovat tiivistetysti seuraavat:

Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2021) kuntavaaleissa. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas.

Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana

Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2021) kuntavaaleissa. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Muuta huomioitavaa

Valituille henkilöille maksetaan palkkiota kunnan hallintosäännön palkkioliitteen mukaisesti. Vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan kokoonpanoja valmisteltaessa on tarkistettava, että valittavalla henkilöllä on todellinen mahdollisuus osallistua lautakunnan ja toimikunnan tehtävien hoitamiseen. Kaikilla vaalivirkailijoiksi määrätyillä ja erityisesti vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajaksi nimettävillä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Valittujen henkilöiden on tärkeää osallistua koulutuksiin ja alla on kunta- ja aluevaalien koulutusten suunnitellut ajankohdat:

- Vaalitoimikunta
 - Keskiviikkona 26.3. klo 18-19
- Vaalilautakuntien jäsenet ja varajäsenet
 - Torstaina 27.3. klo 16.30–18.30
- Vaalilautakuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat
 - Torstaina 10.4. klo 16–18
- Sähköisen vaaliluettelon käyttöönotto (sähköinen vaaliluettelo käytössä Lempoisten eteläisellä äänestysalueella, äänestyspaikka. Palvelukäytävä, Lempäälä-talo)
 - Keskiviikkona 9.4. klo 16.30-18

Vaalilautakuntien työskentely edellyttää jäseniltä ja varajäseniltään sitoutumista koulutuksiin sekä vaalipäivänä kokoaikaiseen työhön klo 8:30 – 24:00 välisenä aikana. Lisäksi vaalilautakuntien työskentely edellyttää sitoutumista vaalipäivää edeltävänä päivänä tehtäviin valmistelutehtäviin.

Vaalilain 15 §:n mukaan vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunnan yhteyshenkilönä toimii keskusvaalilautakunnan sihteeri, vs. hallintopäällikkö Riku Hevonkorpi.

Esityslistan oheismateriaalina poliittisten ryhmien ehdotukset vaalilautakunniksi -ja toimikunnaksi kunta ja aluevaaleissa 2025.

Vaalilautakuntien ja toimikunnan valinnat kunta- ja aluevaaleissa 2025 tulevat pöytäkirjan liitteeksi.

Toimivalta: Vaalilaki 15 §.

Lisätietoja: vs. hallintopäällikkö Riku Hevonkorpi, puh. 041 731 0412.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. valita jokaisen äänestysalueen vaalilautakuntaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja kolme muuta jäsentä ja tarpeellisen määrän, kuitenkin vähintään kolme varajäsentä, jotka asetetaan siihen järjestykseen, joissa he tulevat jäsenten sijaan.

2. valita kunnanhallituksen määräämissä laitoksissa toimitettavaa ennakoäänestystä varten asetettavaan vaalitoimikuntaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen sekä tarpeellisen määrän, kuitenkin vähintään kolme varajäsentä, jotka asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaa.

3. oikeuttaa keskusvaalilautakunnan sihteerin siirtämään tarvittaessa jäseniä ja varajäseniä vaalilautakunnista toiseen. Lisäksi kaikkien vaalilautakuntien jäsenet ja varajäsenet voivat toimia tarvittaessa toisten vaalilautakuntien varajäseninä.

Päätös

Otteet

Valtuustoryhmien puheenjohtajat, puolueiden vaaliasiamiehet

Tiedoksi

Keskusvaalilautakunta, tiedonhallintasihteeri